

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnpozoriste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

ДВЕ ПРЕМИЈЕРЕ У ЈАНУАРУ, ЈЕДНА У ФЕБРУАРУ

Јануар је ипак позоришни месец

За јануар кажу да „није позоришни месец“. Ипак, у Народном позоришту је ситуација другачија. Наиме, Балет је 25. јануара са великим успехом имао премијеру једночине кореографије чувеног Маура Бигонцетија „Songs“, на музику Хенрија Парсела. Представа, чија светска премијера је била 1997. у Arena dei Teatri у Ређо Емилија, пре-

нела је његова асистенткиња Маша Додел, а и остали чланови ауторског тима – Карло Чери дизајнер светла са асистенткињом Ђулијом Пасторе – гости су из Италије. Премијеру су играли Ашхен Атаљанц, Милан Рус и Дејан Коларов, а на репризама ће наступати и Сања Нинковић, Милош Маријан и Тамаш Чижмадија.

Вечерас је на Великој сцени премијерна обнова Вердијевог „Бала

под маскама“, у режији Божидара Ђуровића, сценографији Александра Златовића и костимима Љиљане Орлић. Оркестром диригује Ана Зорана Брајовић. Већина улога је спремана у дуплој подели, а певају Катарина Јовановић, Јасмина Трумбеташ Петровић, Софија Пижурца, Јелена Влаховић, Наташа Јовић Тривић, Хон Ли, Јанко Синадиновић, гост Марко Калајановић, Мио-

драг Матић, Александар Пантелић, Драгољуб Бајић, Павле Жарков, Свето Кастратовић, Вук Матић, Милош Ђуричић, Дарко Ђорђевић, Игор Матвејев, Данило Стошић, Александар Пауновић, Ивана Видмар и Гаврило Рабреновић.

Двадесетог фебруара нас, на Сцени „Раша Плаовић“, очекује премијера Ибзенове „Хеде Габлер“. У насловној улози је Наташа Нинко-

вић, а остале улоге тумаче Александар Ђурица, Олга Одановић, Анастасија Мандић, Љубомир Бандовић и Небојша Дугалић. Представа режира Снежана Тришић, драматург је Славко Милановић, сценограф Александар Денић, костимограф Катарина Грчић, композитор Ања Ђорђевић, а др Љиљана Мркић Поповић се бавила сценским говором.

Р.П.Н.

Народно позориште је 20. јануара прославило крсну славу – Светог Јована, у присуству чланова Куће и бројних гостију. Обред освећења и сечења славског колача обавили су протојереј ставрофор Петар Лукић и јереј Владимир Вранић, уз саслужење Хора Опере и маистра Ђорђа Станковића, а домаћин славе је била Ружица Петровић Дедијер, директорка IN хотела. Управник Божидар Ђуровић је казао да га посебно раду-

је што су са запосленима „на нашој Слави“ и многобројни пријатељи без којих Национални театар не би био оно што јесте – „стабилна Кућа у којој ради пуно успешних људи који природно и сарађују са успешнима“ и додао: „И овом приликом им се захваљујем што су са нама у свим тренуцима када су нам пријатељи неопходни. Без пријатеља живот би био бесмислен. А живот проведен у бесмислу не отвара рајска врата“.

М. Б.

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

Издаје
НОВОСТИ

ПОПУСТ
ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ

20%

ЖУТИЋ ДУШАНКИ СТОЈАНОВИЋ

Првакиња Дrame, Душанка Стојановић-Глид, овогодишња је добитница Награде „Милош Жутић“, за најбоље глумачко остварење у професионалним позориштима од 30. јуна 2009. до 30. јуна 2010. године – за лик Кућевне у представи „Код куће / Кабул“ Народног позоришта у Београду. Ово значајно признање, за које је било номиновано 19 глумаца, биће јој уручено 8. фебруара, после представе за коју је награђена.

М. Б.

ГАЛА КОНЦЕРТ

Традиционални Новогодишњи гала концерт, ове године је имао сасвим нову концепцију – уместо уобичајених популарних арија из оперског репертоара, публика је у Нову годину по Јулијанском календару ступила разгаљена мелодијом из оперета Јохана Штрауса, Жака Оффенбаха, Франца Лехара и Леонарда Бернштајна, које се на нашој сцени ретко изводе. Под називом „Светлуцај и буди срећан“, овај јединствени програм су, вођени сигурном руком маестра Јоханеса Харнајта, извели Оркестар Опере и солисти Александра Ангелов, Катарина Јовановић, Софија Пижурца, Сања Керкез, Дарко Ђорђевић и Небојша Бабић. У духу празника, концерт је завршен правом кишом шарених балона који су преплавили препуно гледалиште Велике сцене.

Ј. С.

ХОР ОПЕРЕ НОВИНАРИМА

Традиционални ново-годишњи коктел за представнике медија који прате продукцију наше Куће, одржан је крајем прошлог месеца у новооснованом Музеју Народног позоришта. Присутне је поздравила и пожелела им добродошлицу директорка маркетинга

Љиљана Лазић Михајловић, а потом је, у краћем говору, управник Божидар Ђуровић подсетио на неке од најзначајнијих активности током претходних година дана. Свечану атмосферу је употпунио Хор Опере који је, под музичким вођством Ђорђа Станковића, извео „Винску песму“ из Вердијеве „Травијате“ и веселу новогодишњу композицију „Jingle Bells“.

Р. П. Н.

КОНЦЕРТ САБОРНЕ ЦРКВЕ

Саборна црква је и ове године 14. јануара била гост Народног позоришта. Овог пута, добротворни Новогодишњи концерт духовне и народне музике, почео је песмама „Оче наш“ Јосифа Маринковића и „Боже правде“ Даворина Јенка у извођењу Првог београдског певачког друштва, после чега је уследила беседа старешине Саборне цркве, протојереја-ставрофора Петра Лукића. У програму су учествовали и Дечји хор „Чаролија“, глумац Момир Брадић, фрулаш Бора Дугић, Београдски мушки хор, етно група „Ризница“, Национални ансамбл „Коло“...

М. Б.

ИНТЕРВЈУ | СНЕЖАНА ТРИШИЋ, РЕДИТЕЉ

ЕМОТИВНИ НАБОЈИ

Студентски радови и три професионалне режије Снежани Тришић су донели награде и признања која су је издвојила као једно од нових редитељских имена нашег позоришта. Као најбољи студент режије у генерацији добила је Награду „Хуго Клајн“, а на Интернационалном фестивалу позоришних академија „Setkani / Encounter 2008“ у Брну, награђена је за режију „Породичних прича“ Биљана Србљановић. Награда „Љубомир Муци Драшкић“ за 2009. припала јој је за режију „Самоудице“ Александра Радивојевића. Њене представе су учествовале на фестивалима у Новом Саду, Смедереву, Загребу, Манчестеру, Лиону, Брну, Прагу. Снежана Тришић бира актуелне „врџе“ теме и савремене писце (Олби, Буковски, Вуди Ален, Зупанчич, Србљановићева), а Ибзенова „Хеда Габлер“ је први класични комад који поставља на сцену. Ова представа отвара репертоарски циклус Дrame Народног позоришта у којем ће младим редитељима бити поверена режија класичних дела.

Шта је за вас привлачно у драмској класици?

Дешифровати проблем савременог човека кроз класику увек ме приближава суштини постоја-

ња од које се данас све више удаљавамо. У свакодневној борби за добар и угодан живот, статусну и економску сигурност, ми поједностављујемо и потцењујемо човека, величину живота, смисао смрти, лепоту и значај уметности, а не прихватамо последице тога – колективну беду која се запатила у свим структурама друштва. О томе говори и моја „Хеда Габлер“. До сада сам углавном радила савремене комаде који су се директно и безобразно обрачунавали са феноменима друштва у

Савременоосећање трагичног расте када је индивидуа свесна свог положаја, свесна о себи и друштву у којем живи, али ништа не може да промени у свом животу.

којем живим. То је друга врста узбуђења, ризика и генерацијског бунта, која долази кроз откривање нових тема и аутентичних стилова младих писаца. Кроз поставке савремених комада често сам прожимала архетипске приче, митове, или реферисала на нека класична дела или епохе у уметности. Сада ми је посебно интересантно да класично дело читам из искуства савременог позори-

шта, у контексту времена у којем живим.

Премијере Ибзенових драма изазивале су полемичку атмосферу и често веома бурне реакције јавности.

Ибзен је један од најангажованијих, а мојих омиљених класичних драмских писаца, иако му тешко опраштам што је за једно извођење изменио крај „Норе“ и написао да се она покајнички враћа кући. Хеда Габлер је „домаћица изабраног круга“ која има више величанствених идеја, мрачних постичних визија, потребе за апсолутном лепотом и смислом, него што тога има у самом врху прагматичне и грамзиве културне елите. Када све оно што носимо у себи не можемо да остваримо, вреди ли и због чега живети?

Ибзенова драмска техника „добро скројеног комада“ данас делује као сметња која блокира вантекстуалне компоненте сценског језика – затвореност форме постала је проблем за савремено позориште. Како сте решавали тај проблем?

То је вероватно највећи проблем због којег се Ибзен тако мало поставља данас у позоришту. Његова херметичност и чиста форма су толико сами себи довољни да га свако спољашње ситнореалистично глумачко-редитељско средство лако угрози и

ИНТЕРВЈУ | МАША ДОДЕЛ

Тело, покрет, емоција

Маша Додел (Macha Daudel) је гошћа Народног позоришта, где као асистент Маура Бигонцетија (Mauro Bigonzetti) преноси његову кореографију „Songs“, на музику Хенрија Парсела. Класично балетско образовање стекла је у Француској, неколико година је наступала преваходно у класичном репертоару, да би после сусрета са Бигонцетијем прешла у чувену италијанску компанију Атербалето (Aterballetto), где је провела целу деценију, играјући више од сто представа годишње, обилазећи цео свет.

Како сте прихватили такву промену, после ангажмана у класичној балетској компанији?

Одлука да postanем члан Атербалета је дефинитивно најбоља у мом животу. У почетку нас је би-

ло релативно мало. Тамо је било лако радити. Није било традиционалних подела на ансамбл и солисте. Сви играчи су потпуно равноправни, сви играју све, нема првих и других подела. Апсолутно свако има свој тренутак на сцени, подједнако је важан и вредан... То је свакако најбољи део моје уметничке каријере.

Иако сте то скромно прећутали, знамо да сте баш Ви Бигонцетијева муза...

Мауро поседује дивну особину – када ради са одређеним играчем, он је за њега једи-

девалвира. Увек се трудим да пронађем јединствен и аутентичан језик свих ван-текстуалних сценских компонента у односу на комад који радим, заједно са глумцима и сарадницима. То је као стварање малог универзума који има своје законе, гравитацију, значења, језик... Увек је другачије. На „Хеди Габлер“ сам, са драматургом, радила на суптилној адаптацији и сажимању драме, како би се активира-

Оположају жене сам, нажалост, научила много одрастајући у Србији где су механизми који подређују жену мушком принципу ауторитативности, жеље, власти и амбиције, толико добро и стабилно конструисани да је неодољиво посматрати како идентично и успешно функционишу, од Ибзенoвог конзервативног грађанског друштва до овог нашег патријархалног. Нови патријархат притајено опстаје и успоставља се изнова кроз различите односе и структуре у нашем друштву у транзицији.

ла драмска радња а да то не угрози унутрашњи живот ликова које глумци тумаче и трудила се да пронађем адекватан сценски израз који ће, као и Ибзенова драма, имати чисту, једноставну и савршену форму, али који ће пусти снажне емотивне набоје и индивидуалне садржаје из себе, а то уме да буде аутентично и динамично.

■ Славко Милановић ■

ни у том тренутку, потпуно је фокусиран, што играч добро осећа. То улива осећај сигурности. Такође, он дозвољава и доста импровизације, много тога можеш да изведеш на свој начин, он те само усмерава. Имаш свој простор, он даје импулс, остало развијаш сам. Чак и ако урадиш нешто што није у складу са његовим захтевом, а то осећаш и оправдаш, у реду је. На тај начин, он стварно „извлачи“ најбоље из уметника. Веома поштујем Маура. Много кореографија и напорног рада је иза нас. Мислим да ме он, можда, најбоље познаје.

Како Ви, као играч, доживљавате балет „Songs“?

„Songs“ је свакако најбоља кореографија Маура Бигонцетија. Иако није била постављена за мене, уживала сам играјући је. Музика и кореографија чине јединствену целину. На сцени су једна девојка и два младића, она на све начине покушава да оде од њих, али није у стању. Једноставна прича, оставља много простора за емоције, а дозвољава да на сцени будете било шта – птица или жена,

потпуно је свеједно. Прочетила сам да и публика представу посматра без даха. Кад се заврши, потпуна је тишина неколико тренутака. То говори све.

Вероватно нисте ни сањали да ћете преносити кореографије Бигонцетија и тако отворити ново поглавље у својој каријери...

Веома се радујем што сам поново са Аишхен. Добро је познајем још из периода када смо наступале у Атербалету, тако да ми је рад са њом не само једноставан, већ и огромно задовољство.

Искрено, нисам ни размишљала о томе, али пронашла сам се. Врло емотивно доживљавам када могу да пренесем играчима покрет, доживљај. Одговара ми педагошки рад и бавићу се њиме и у будућности.

Повукли сте се са сцене релативно млади. Када уметник осети да је време да престане активно да игра?

Нисам ништа одлучила за један дан. Просто, сплет животних околности је био такав. Добила сам бебу, али сам и даље играла. Било је напорно, много смо путовали. Онда сам одлучила да је време за нешто ново. Могла сам да пређем и у неку другу компанију, али нисам то учинила јер ми је Атербалету било дивно. Тамо је све било једноставно – играли смо и то је то. Нисам то хтела да покарим.

Да ли вам нешто недостаје из тог периода?

Интересантно, недостају ми пробе. Тај рад је веома важан. После пробе си некако испражњен, и физички и емотивно. То је драгоцен јер стално обнављаш своју енергију. Признајем да још увек нисам пронашла алтернативу, оно што обнавља дух. Радим на томе.

Какав је Ваш став у односу на класичну и савремену игру?

Не допадају ми се такве поделе. Постоје само игра и емоција. Имате своје тело, покретом исказујете све. Игром дочаравате оно што носите у себи и оно што у суштини чини ваше биће.

■ Бранкица Кнежевић ■

ИЗЛОЖБЕ
● ПРВА ПОСТАВКА
Аутор Зорица Јанковић

● САВРЕМЕНА КОСТИМОГРАФИЈА И СЦЕНОГРАФИЈА НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА
Приредила Олга Мрђеновић

РЕПЕРТОАР | ФЕБРУАР

СУСРЕТИ

11.02. у 18.00 КСЕНИЈА ЈОВАНОВИЋ
18.02. у 18.00 МИЛКА СТОЈАНОВИЋ

ЈУБИЛЕЈИ

04.02. у 18.00 АНА ПАВЛОВИЋ

СЕЋАЊА

15.02. у 18.00 БОРИСЛАВ ПАШЋАН, 30 година од смрти

ПРОМОЦИЈЕ

23.02. у 12.00 Жерар Жорж Лемер КАФКА издавач Сlio, Београд
24. 02. у 12.00 Милован Ђ. Глишић РЕПЕРТОАР И ПРИХОДИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ ОД 1868. ДО 1894. ГОДИНЕ, издавач Архив Србије

КОНЦЕРТИ

16. 02. у 18.00 Српски гудачки квартет МОКРАЊАЦ

ШКОЛСКИ ЧАС

09.02. у 12.00 МИЛАН ЛАНЕ ГУТОВИЋ

ОТВОРЕНА ВРАТА

12. 02, 26. 02. у 11.00 и 13.00 часова

Музеј Народног позоришта у Београду. Тел: 328 44 73

СЕЋАЊЕ НА МИРУ САЊИНУ

Оживотном и уметничком путу недавно преминуле примабалерине и кореографа нашег Балета, Мире Сањине, са љубављу и сетом су у оквиру циклуса „Сећања“, у уторак 11. јануара, у нашем Музеју говориле Милица Зајцев, Мирјана Здравковић, Наташа Минић Ђорђевић и Дина Костић Николић.

М. Б.

ШЕКСПИР И ДРУЖИНА

Књига Стенлија Велса „Шекспир и дружина“, коју је у оквиру едиције „Клепси-дра“ објавила Издавачка кућа „Сlio“, представљена је у Музеју Народног позоришта 25. јануара. О књизи која на пригодан и, где је то могуће, забаван начин, покушава да одреди Шекспиров положај у односу на глумце и друге писце његовог времена, разговору се придружио и министар културе, Небојша Брадић, а одломке из књиге је читала Биљана Ђуровић.

М. Б.

СУСРЕТИ

У оквиру циклуса „Сусрети“, поштоваоци примадоне Радмиле Бакочевић, окупљени 18. јануара у Музеју Народног позоришта, присуствовали су и свечаном уручењу још једног значајног признања које ће увећати колекцију наше оперске диве. Сребрњак Народног позоришта је госпођи Бакочевић предао управник, Божидар Ђуровић. У среду, 26. јануара, одржано је вече посвећено драмском уметнику Павлу Минчићу. Разговор је водио драматург Славко Милановић.

Р. П. Н.

ПРЕМИЈЕРА ОПЕРСКОГ СТУДИЈА

Спој искуства и младости

Опера Ђакома Пучинија у једном чину „Табаро“ („Плашт“), по либрету Ђузепеа Адамидија и у режији Дејана Миладиновића, биће премијерно изведена 12. фебруара на Великој сцени Народног позоришта у Београду. Ово дело, чија светска премијера је била 14. децембра 1918.

године у „Метрополитену“ у Њујорку, саставни је део Пучиније-

вог триптиха који обухвата и опере „Сестра Анђелика“ и „Ђани Скики“. Оркестром дирижује Дејан Савић, а солистичке улоге су поверене полазницима Оперског студија Народног позоришта „Борислав Поповић“, са којима је музичку припрему урадила примадона Радмила Бакочевећ. У изјави за Позоришне новине, прослављена уметница напомиње да је ово прва поставка „Табара“ у Народног позоришту.

„Имала сам велику жељу да напакон урадим и ту оперу, с обзиром да се ‘Сестра Анђелика’ већ изводила у оквиру нашег Оперског студија, док је ‘Ђани Скики’ био на редовном репертоару. Веома сам срећна што ће се то ускоро десити и сигурна сам да ће то бити одлична представа, иако нисмо имали много времена за припрему. Међутим, захваљујући великом професионалцу и човеку од огромног искуства, какав је маестро Миладиновић, знам да ће све бити у реду и да ће ‘Табаро’ на најбољи могући начин бити презентован публици“, каже госпођа Бакочевећ и наглашава да јој рад са младим полазницима причињава велико задовољство.

„То су врло талентована деца. Не сумњам у њих, иако

неки никад нису имали сусрет са сценом. Лепо се уклапамо, слажемо... Имамо велику помоћ и од корепетитора Глеба Горбунова, као и маестро Дејана Савића који томе даје лични печат“, наводи наша саговорница и истиче да постоје веома велике шансе да представа гостује у Скопљу, Новом Саду и Марибору.

Она додаје како ће покушати да се договори са управом Куће да ова представа убудуће добије неке матине термине у оквиру репертоара.

Господин Миладиновић истиче да у свом основном редитељ-

ском приступу не прави никакву разлику између полазника Оперског студија и искусних уметника.

„Истина, професор и -

мене само правилно отпевана вокална фраза *conditio sine qua non*), учим их да слушају оркестрацију која прати њихово певање јер се у њој налази обиље индикација које могу да искористе за све оно што сам претходно навео“, каже Миладиновић који је режију „Табара“ поконио Оперском студију „Борислав Поповић“.

Према његовим речима, за све учеснике у сценској интерпретацији овог Пучинијевог дела изузетно је важно да максимално, у оквиру својих могућности, реализују све теме задате самим делом, од креирања лика, преко успостављања односа са једним или више партнера на сцени, до геста и мизансцена.

„Другим речима, ја у овом случају нисам редитељ који истиче своју специфичну концепцију, већ редитељ који из сенке, саветима, сугестијама, идејама, искуством, усмерава младе колеге на што правилнију и професионалнију глумачку интерпретацију оперске улоге. Овом приликом акценат је на процесу певачко-глумачког рада, а не на спектакуларности редитељског концепта. Другачије не би било поштено!“, закључује Миладиновић.

■ Микојан Безбрадица ■

МЛАДИ ЛАВОВИ – МАРКО КАЛАЈАНОВИЋ

Преко Европе до свог Београда

Нашој оперској сцени појављује се ново име које треба запамтити – Марко Калајановић. Овај млади баритон рођен је 1984. у Београду, где је основе вокалне технике савладао са проф. Љубодрагом Беговићем, после чега наставља интензивно да ради са прваком Опере Народног позоришта Живаном Сарамандићем. Италијанску фразу, оперски израз и вокално усавршавање наставио је у класи проф. Радмиле Бакочевећ на Академији лепих уметности у Београду. О квалитетима овог уметника сведочи и стипендија аустријске фондације за младе оперске таленте југоисточне Европе СЕЕ Musiktheater из Беча. Сваког доброг уметника, поред неопходног талента, као што добро знамо, чини и велики рад, непрекидно истраживање, учење и усавршавање – током читавог живота. Тако Марко постаје и члан Оперског студија „Борислав Поповић“ Народног позоришта у Београду.

Овај вредни млади певач у статусу самосталног уметника, на сцену Народног позоришта у Београду улази „на велика врата“: на премијерној обнови „Бала под маскама“,

вечерас, 29. јануара, певаће улогу Рената, а убрзо потом, већ 2. фебруара, наступиће и у „Адријани Лекуврер“, у улози Мишонеа. Успели смо да му, између проба, поставимо неколико питања. Најпре, неминовно, желели смо да знамо шта за њега значи деби у Народног позоришту.

„Дебитовати у Народног позоришту у Београду, певати две улоге у четири дана, за мене је велика радост“, рекао нам је са осмехом. „Иако сам улогу Рената у ‘Балу под маскама’ певао ове сезоне у сарајевском Народног позоришту, деби на сцени мог града представља заиста нешто посебно. Улога Рената, по многим једна од најлепших Вердијевих баритонских улога, комплексна и врло захтевна, прави је изазов. С друге стране, опера ‘Адријана Лекуврер’ је дело које на мене сваки слушањем оставља изузетно јак утисак и само певање те пре-

дивне музике представља неописиво уживање“.

За Марком Калајановићем су већ бројни наступи на музичким фестивалима и солистичким концертима којих је до сада било већ 27, у Србији, Црној Гори, БиХ, Словенији, Грчкој, Немачкој и Италији... „Поред тога, наступао сам

у улогама Пола у ‘Дериштим’ Фелипа Гласа, Марчела у Пучинијевим ‘Боемима’ и Бискромеа у ‘Vi va la mamma’ Гаэтана Доницетија, у Српском народном позоришту у Новом Саду, Народног позоришту у Сарајеву и у Словенском народном гледалишту у Марибору где се мој наступ свидео новинским критичарима“, с не малим поносом истиче Марко.

„У Народног позоришту ускоро почињем да се припремам и за премијерну обнову „Атиле“, која ће бити крајем маја ове сезоне. Поред тога, у Народног позоришту у Са-

рајеву ове сезоне певам „Бал под маскама“ и „Травијату“, а са мариборским СНГ имам заиста велике планове. Најпре већ у марту играмо „Травијату“ у Каиру, у јуну нас очекује неколико представа „Травијате“ и „Боема“ у Јапану, затим премијера опере „Чрне маске“ словеначког композитора Марија Когоја, што ће бити први пројекат у оквиру 2012. године у којој је Марибор „Европска престоница културе“, па премијера „Љубавног напитка“ следећег пролећа...

■ Драган Стевовић ■

ТРИ ПИТАЊА ЗА ДАНКУ ТОМКОВИЋ

Славећи маестра

Филхармонију младих „Борислав Пашћан“ следећег месеца очекује значајан догађај...

Једне тихе али тмурне вечери, 24. фебруара 1981, огромна енергија, амбиција, знање и љубав према музици у лику маестра Борислава Пашћана, отишли су у вечност. Тридесет година касније, 24. фебруара 2011. у 20 часова на Великој сцени Народног позоришта, захваљујући управи Народног позоришта, Филхармонија младих „Борислав Пашћан“, живи легат великог маестра, под диригентском палицом шефа диригента Ђорђа Павловића, делима српских и словенских композитора, али и Моцарта и Бизеа, оживеће идеале и енергију које је Пашћан за собом оставио.

ствовао по два или три месеца, настајао би „Пашћан фестивал“ – јер он је познавао свако дело, у свим аспектима, и без страха и треме је могао да „ускочи“ у сваку представу. Ни то није било довољно да се „врата коначно отворе“... А онда му се, 1972. указала могућност да на Радио Београду одржи серијал под именом „Пролегомена за једну теорију дириговања“, и тада се окреће младима. Три студента Музичке академије у Београду, „Пролегомена“ је веома заинтересовала и почели су сате и сате да проводе у Народном позоришту, у чувеној соби бр. 212 старе зграде, слушајући музику и маестра Пашћана. Тако је настала Академија 212 која је 1977. прерасла у оркестар од 30-ак чланова, који је под именом Млади филхармоничари Београда, одржао свој први концерт, 17. јануара 1978. у Дому оmlадине. Био је то поклон великог диригента Београду.

стави да слави име свог музичког идола.

Генерације су одрасле и одлазиле да попуњавају све београдске оркестре, од Симфонијског РТС-а преко милицијског до Филхармоније и Опере, диригенти се смењивали, од Антона Колара који је водио Оркестар следећих 10 година, преко Оскара Данона, Станка Јовановића до шефа диригента Ђорђа Павловића који данас води Пашћановце, а ансамбл се, извођачким резултатима, изборио за своју институционалност. Поред инструменталних музичара, Оркестар је одшколовао и 14 диригената. Куриозитет фебруарског меморијалног концерта биће долазак из Њујорка Милоша Раичковића, Пашћановог ученика, једног од чланова Академије 212, који ће на концерту дириговати своје дело.

Реците нам нешто више о овом уметнику.

Маестро Пашћан, студент великог педагога и диригента Ханса Сваровског на Академији за музику и позориште у Бечу, дипломирао је 1953. као најбољи у класи, са правом да дипломски полаже са оркестром (остали из класе, међу којима сада чувени Зубин Мехта и Клаудио Абадо, дипломирали су уз клавир). Док су његови „класици“ кренули у свет и остварили велике каријере, он се пун знања и енергије вратио у Београд. Опера и Балет Народног позоришта су му одшкринули врата тек 1957, и скоро 10 година је, као и сви чланови Народног позоришта, потписивао Уговор сваког септембра, не знајући да ли ће се то десити и следеће године. Бити најбољи и успети у животу није само ствар знања, већ и умећа, можда је боље рећи велике борбе, за коју маестро Пашћан није био школован. Он је живео за музику и са музиком. Пред њим је увек била нека партитура и кад год би неко од диригената одсу-

нуара 1978. у Дому оmlадине. Био је то поклон великог диригента Београду.

Ви сте „жила куцавица“ овог оркестра од првог дана, већ више од три деценије, најпре као сарадник маестра, а од 1981. као уметнички директор, те се у разговору са Вама неминовно намеће питање: Филхармонија младих „Борислав Пашћан“ – јуче, данас, сутра?

Случајна сарадња у организовању радног летовања у Трпњу на Пелешцу, претворила се у иницијативу чланова оркестра да наставимо дружење и по повратку. Уследили су Анси, Епањи, Женева, Беч, Тилесно, Марибор, Беч, Загреб, а потом тужни опроштај од маестра. Снага тих младих људи, њихова љубав према музици и амбиција, везали су ме да током свих ових деценија помажем том „највећем балканском племену“ да опстане и на-

Од 1978. до данас проблеми су исти, јер су и млади музичари исти, али и средина у којој живе... Срећом, иако је средина током овог периода прошла кроз многа искушења, чије последице су између осталог губитак критеријума и поштовања, Оркестар је имао и има подршку оних који знају да се култура негује од малих ногу и да је она највеће богатство сваког друштва: осим Народног позоришта ту је и Секретаријат за културу града Београда, а од прошле године и Министарство културе – које за сада помаже пахуљицом, али и пахуљица оставља траг, као што су током 33 године постојања оставили и Пашћановци у граду, земљи и свету.

■ Јелица Стевановић ■

КОМЛЕВА У БЕОГРАДУ

Габријела Комлева, једна од најпознатијих руских балетских уметница, некадашња примабалерина светски признатог Киров балета (90 – тих година театар је вратио име из предсојетског времена када се звао Марински театар), а данас истакнути кореограф и балетски педагог, посетила је 11. јануара Народно позориште, на позив управе. Комлева је, пошто је упознала балетски ансамбл, потписала уговор и договорила сарадњу за чувени балет Лудвига Минкуса „Бајадера“, чија премијера се најављује за 12. мај.

Ж. Х.

СПОРАЗУМ О САРАДЊИ

У петак, 28. јануара, у просторијама Музеја Народног позоришта, управник Божидар Ђуровић и директор Црногорског народног позоришта из Подгорице Јанко Љумовић, потписали су Споразум о сарадњи. Потписивању овог документа присуствовали су министар културе Републике Србије Небојша Брадић и амбасадор Републике Црне Горе у Београду, Игор Јововић.

М. Б.

ЈАПАНСКИ ЛАВ СРЕЋЕ

Захваљујући Амбасади Јапана и компанији Јапан Tobacco International, 11. фебруара ће на Великој сцени Народног позоришта бити одржан музичко-сценски спектакл јапанске групе „Варики“, под насловом „Додир јапанског лава среће“. Древни егзотични звук група дугује таико бубњевима, шамисен гитари, јакобуе флаути и кото јапанској харфи, помоћу којих ови музичари на јединствен начин доносе складну мешавину традиционалног и савременог.

Ј. С.

ГОСТОВАЊА

Петнаестог јануара смо угостили Театар „Убунту“ из Бијељине, чији ансамбл је, појачан гостима из наше Куће, Соњом Кнежевић и Бошком Пулетићем, одиграо „Вирус“ Синише Ковачевића, у режији Љиљане Благојевић. Десет дана касније, публика је имала прилику да види представу „Не очајавајте“ рађену по мотивима драме Бранислава Нушића „Не очајавајте никад“ у извођењу Српске драме Народног позоришта Приштина, чије је седиште у Косовској Митровици. Том приликом је у холу Сцене „Раша Плаовић“ отворена изложба фотографија Анастасиоса Вамбакиса „Пратио сам Српску драму“, које су настале приликом премијерног извођења Нушићевог комада у Таковици и на репризама одржаним у Пећи, Урошевцу, Призрену и Приштини.

Серија гостовања пријатељских театара наставља се 6. марта, на Великој сцени, када ће се, после успеха на угледном регионалном Фестивалу у Брчком на којем је представа освојила три награде – за драмски текст и две за најбољу женску улогу – Босанско народно позориште из Зенице представити београдској публици једном од најбољих прошлогодишњих продукција у БиХ, драмом Жељка Хубача „Бизарно“ у режији Петра Каукова из Бугарске.

М. Б.

ЛИЧНОСТИ БЕОГРАДСКОГ БАЛЕТА (14) | ПИШЕ МИЛИЦА ЗАЈЦЕВ

ФЕЉТОН

Међународна каријера Гребелдингера

Стеван Гребелдингер, рођен у Тителу 1936. године, балетско школовање је почео у Новом Саду код педагога Марагарите Дебељак, а наставио у Београду, где је дипломирао у Балетској школи. Најпре је био члан балетског ансамбла Српског народног позоришта у Новом Саду, а затим од 1954. до 1958. солиста београдског Балета, у којем је остварио низ веома запажених главних улога. Био је играч изузетно складне, високе и витке фигуре, прецизно обликоване класичне балетске технике, урођене елеганције, изврстан партнер. Све ове квалитете он је знао да искористи играјући са романтичном префињеношћу класичне улоге, а са драмском изражајношћу ликове из савременог репертоара. У Београду је био веома поуздан партнер примбалеринама Јованки Бјегојевић и Душанки Сифниос, а у Новом Саду Ерики Марјаш-Брзић.

Његова успешна међународна каријера (познат под именом Стеван Гребл) није довољно позната код нас. Најпре је постао први играч Немачке опере на Рајни у Дизелдорфу, затим се усавршавао код чувене професорке балета Олге Преображенске у Паризу, где је постао први играч у трупи Маркиза де Кијеваса. То му је омогућило да игра у кореографијама

Ж. Скибина, Ј. Мјасина, Д. Лишина и других, а са балетским звездама врхунског светског ранга као што су биле Розела Хајгауер и Колет Маршан.

У трупи Људмиле Черине Гребелдингер је играо од 1959. до 1963, остварујући успешна гостовања у Енглеској, Шпанији, Италији, Белгији, Немачкој. Посебно је био запажен његов наступ у Москви и Лењинграду, где је као партнер Черине играо Алберта у „Жизели“. У тадашњем Совјетском савезу Гребелдингер је наставио усавршавање код познатих совјетских балетмајстора Јермолајева, Месерера, Лавровског, Пушкина и Дудинске. Са Људмилом Черином је играо у филму Жана Реноара „Буре барута“ и филму Рајмона Рулоа „Љубавници из Теруела“, који је приказан на Канском фестивалу 1962.

Следеће године постаје први играч у Националном балету у Вашингтону, а нешто доцније оснива сопствену трупу у Сан Дијегу, у Калифорнији. Од 1970. поставља балете и предаје на универзитетима, а од 1971. је професор балета, кореографије, теорије и историје балета и балетске критике на Универзитету у Бирмингему, у Алабами. Као гост-професор је предавао на мајсторским семинарима и специјалним играчким курсевима у САД, Француској, некадашњој Југославији и

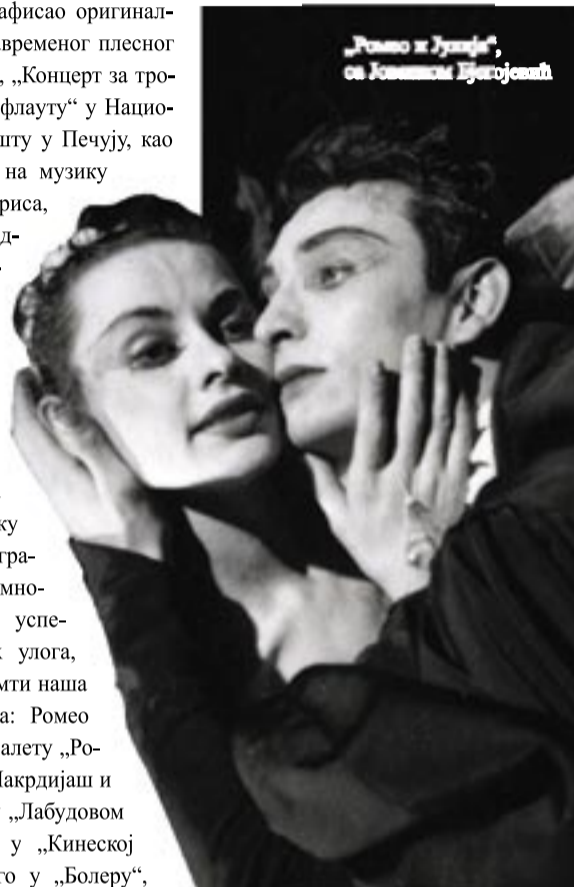
Мађарској. За своју богату истраживачку активност добио је и бројна признања.

У сопственој трупи у Алабами Гребелдингер је кореографисао задивљујућих шездесет балетских дела, од којих се издвајају „Вива Вивалди“, „Женидба“, „Сонате“. Као гост је кореографисао оригиналне представе савременог плесног израза – „Трио“, „Концерт за троје“, „Соната за флауту“ у Националном позоришту у Печују, као и „Клеопатру“ на музику Базила Полидориса, чија је праизведба била у Српском народном позоришту у Новом Саду, 25. новембра 1982.

За само неколико сезона на самом почетку каријере, у Београду је остварио много различитих, успешно одиграних улога, по којима га памти наша старија публика: Ромео и Меркуцио у балету „Ромео и Јулија“, Лакрдијаш и Принчев друг у „Лабудовом језеру“, Хо-Це у „Кинеској причи“, Хидалго у „Болеру“,

Супарник у „Лицитарском срцу“, Витез у „Двобоју“, префињени неокласични играч у Бизеовој „Ц-дур симфонији“, лепи и романтични Алберт у „Жизели“, те тајновито страствени Мандарин у „Чудесном мандарину“.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ РЕФОРМЕ МИЛАНА ГРОЛА (10) | ПИШЕ ЗОРАН Т. ЈОВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Сарадња јужнословенских театара

Београдски листови бележе да су директори четири позоришта (Загреб, Софија, Нови Сад и Београд) „одржали заједничку седницу на којој су утврдили извесне тачке међусобног споразума... Реч је о једној југословенској позоришној конвенцији од које ће бити осетних користи за сва југословенска позоришта. У споразуму су и позоришта у Љубљани и Осеку, чији су представници били спречени овог пута да присуствују прослави и конференцији директора“. Наопроштајној вечери у Гранд хотелу су говорили Милан Грол, Трешчец Брањски, Бранислав Ђ. Нушић и Божан Ангелов, а међу присутнима се налазио и министар просвете Јован Жујовић. Основна мисао скупа је била „што уже зближавање и наизменично помагање свију јужнословенских позорница“ при чему би се досадашња спорадична гостовања „преобразила у турнеје читавих трупа и трајније позајмице појединих снага... тако да би се заједничком моралном и матери-

јалном снагом успех сваког појединог позоришта потенцирао“.

Милан Грол, као „вршилац дужности управитеља“, упућује 23. новембра 1909. молбу министру просвете да му одобри десетодневном одсуство, јер „према решењу Књижевно-уметничког одбора Народног позоришта, од 19. овог месеца, ради утврђивања споразумног рада југословенских позоришта и ради ангажовања потребних глумаца и радника за позорницу (сликара и декоратера), потребно је да као управитељ Народног позоришта одем у Загреб, Љубљану, евентуално и у Праг“.

До извесног застоја у реализацији тек започете замисли доћи ће због Гроловог повлачења с функције управника (од априла 1910. до јануара 1911). Истине ради, ваља рећи да је Милорад Гавриловић, за своје краће управе, наставио Гроловим стопама и у лето 1910, заједно с Илијом Станојевићем, путовао у

Загреб, Беч, Минхен и Праг.

Поновним избором за управника, Грол ће наставити реализацију и тих и својих започетих замисли, у чему ће особито имати пуну подршку и разумевање колеге Трешчеца из Загреба, с којим ће остати и касније у присном пријатељству (сачувана је њихова преписка из 1914. и 1928). Сродност погледа у позоришним питањима, али и слични, ако не и истоветни, политички погледи на односе два народа, упућивали су их да изналазе могуће облике сарадње прихватљиве за обе државе, с том разликом што се на Трешчецеве иницијативе, које су

водиле зближавању са Београдом, гледало из Пеште и Загреба с подозрењем. За неке иницијативе, као нпр. за већ уговорено друго гостовање Опере у Београду априла 1912, уследила је забрана Хрватске владе.

Идеја зближавања култура јужнословенских народа није се одражавала само на делање театарара: сликари су били прве ласте – 1904. је у Београду организована, на иницијативу Нушића и групе културних прегалаца и сликара на челу са Надеждом Петровић, Прва југословенска сликарска изложба; „Српски књижевни гласник“ (за који је писао и Грол), сарађивао је са загребачким „Савремеником“, гласилом Друштва хрватских књижевника, од 1906; као заједничко издање групе књижевника из Загреба и Београда објављен је Српско-Хрватски односно Хрватско-Српски алманах за 1910. и 1911. годину.

(наставиће се)

IN MEMORIAM

Гордана Здравковић (1942–2010)

Све је мање оних који, упркос лудом времену у којем живимо, упркос мукама кроз које смо сви прошли те приватним недаћама кроз које свако од нас пролази, упркос неминовним стресовима и нагомиланим проблемима, успевају да увек буду насмејани, благонаклони, благородни у сваком погледу. Још је мање оних који све то успевају и на радном месту, упркос чињеници да су у обављању свог посла савесни, посвећени, прецизни, одговорни... Једна од тих ретких била је и наша Гоца. По томе ћемо је се сећати.

J. С.

Радојка Микуљанац (1927–2011)

Опраштамо се и од наше Раде. Иако је већ скоро три и по деценије од како се пензионисала, њено Позориште је није заборавило. Старије колеге из рачуноводства је се радо сећају као доброг пријатеља и врсног радника. Имала је испуњен живот: после плодне младости и зрелости, поживела је дуге, спокојне пензионерске дане у здрављу и снази, а за собом оставила кћерку и сина. Нека нам почива у миру.

J. С.

Светислав Живковић (1952–2011)

Наш драги Света је цео свој радни век и свој живот посветио Народно позоришту. Живо је сам, и осим пријатеља Баје и Надице, доброг комшилука и другара из Позоришта није имао никог, како је често знао да каже. Двадесетогодишњи младић из села Мокра, крај Беле Паланке, дошао је у Народно позориште и ту остао до последњег дана. Наш главни декоратер је волео сцену и често из портала гледао представе, неке, њему омиљене, и више пута, а дружио се не само са колегама из Технике, већ из целе Куће. Света се за свога живота изборио за место у нашим срцима и за то му ХВАЛА!

Колеге из Технике